

Schilderde ene Hans Trossure omstreeks 1570 een doek voor de kerk van Moerbeke ?

Marc VAN TRIMPONT

In de meeste kerken met enige traditie hangen vaak min of meer indrukwekkende doeken, geschilderd door een al dan niet bekende meester. Zo ook in de Onze-Lieve-Vrouwekerk te Moerbeke waar onder meer boven het linker zij-altaar de aandacht wordt getrokken door een schilderij dat de Bekroning van Maria voorstelt. Volgens een Zeelse Schepenakte anno 1569 zou dit misschien een werk kunnen zijn van Zelenaar Hans Trossure.

Robert Pintelon, een autoriteit op het vlak van oude Vlaamse meesters onderwiep het schilderij aan een deskundig onderzoek en brengt uitsluitel. We zeggen hem hierbij oprecht dank voor zijn belangeloze medewerking. Onze dank gaat ook naar Karel de Wilde van de Heem- en Oudheidkundige Kring Zele voor de ons bezorgde gegevens.

Bij een speurtocht in de oude schepenregisters van Zele, stootte Karel de Wilde toevallig op een schepenakte de dato 15 juli 1569 ⁽¹⁾. In deze akte wordt een borgstelling geregeld in verband met de vervaardiging van een schilderij voor de kerk van Moerbeke bij Geraardsbergen door een zekere Hans Trossure.

Deze schepenakte werd opgesteld door Jooris Jacobss, griffier van Zele 1558-1578 en 1586-1587.

De Zeelse schepenen die de akte onderschreven, waren Gillis de Raedt (hier uitzonderlijk de Raet geschreven) en Jan de Beule. Opmerkelijk is ook dat slechts twee schepenen tekenen, terwijl ze in de regel steeds met vier of vijf zijn.

Een illustere onbekende

De Trossures van Zele zijn van Gent afkomstig. Waarschijnlijk zijn ze uit het Calvinistische Gent naar Zele gevlucht in de Geuzentijd. Omstreeks 1565 had vader Jan Trossure in Zele een paar eigendommen aangekocht. Vermoedelijk heeft hij enkele jaren nadien Zele verlaten want na die periode worden geen Trossures meer vermeld in Zeelse documenten. ⁽²⁾

Maar wie is schilder Hans Trossure? Blijkbaar een lastige vraag want opzoekingen in de geijkte naslagwerken zoals Benezit, Thieme-Becker, enz., leverden niets op. Dit werd ons ook bevestigd door de Antwerpse Academie

die adviseerde de vraag voor te leggen aan het Rubenianum-studiecentrum in Antwerpen dat gespecialiseerd is in kunstwerken uit de 16de en 17de eeuw ⁽³⁾. Maar ook daar bleef men het antwoord schuldig ⁽⁴⁾. Blijkbaar heeft Hans Trossure geen sporen nagelaten. Inmiddels hadden we ook contact genomen met Robert Pintelon uit Aalst, een autoriteit op het vlak van oude Vlaamse en Hollandse meesters ⁽⁵⁾. Maar ook voor hem was (is) Hans Trossure een illustere onbekende.

Het schilderij in de kerk van Moerbeke

De opdracht aan Hans Trossure dateert van vlak na de Beelden-

⁽¹⁾ Rijksarchief Beveren, GO49 Zele oud archief, Nr. 493 schepenkennissen 1562 – 1578, fol. 199 recto.

⁽²⁾ E-post van Karel de Wilde d.d. 21 augustus 2008

⁽³⁾ E-mail van 27 augustus 2008.

⁽⁴⁾ E-mail van 16 september 2008.

⁽⁵⁾ Robert Pintelon studeerde aan de academie voor schone kunsten in Aalst en Brussel. Hij werd opgeleid als hersteller van schilderijen door zijn oom Fernand Boussery. Hij vestigde zich als galerijhouder te Aalst in 1963, daarna ook te Knokke en Brussel. Hij is lid van de Koninklijke Kamer van Antiquairs van België, de Belgische Kamer van deskundigen in Kunstwerken, de Vlaamse vereniging van deskundigen in kunst en antiquiteiten, de Belgische Kamer van deskundigen gelast met gerechtelijke en scheidsrechtelijke opdrachten, de Confédération Internationale des Négociants en Oeuvres d'Art, de Foire des antiquaires de Belgique, de Kunst-Messe München. Robert Pintelon werkte ook mee aan het televisieprogramma "Stijl". Hij heeft ruim 45 jaar ervaring en heeft een uitstekende reputatie in binnen- en buitenland.

storm van 1566. Misschien zijn er toen in de kerk van Moerbeke vernielingen aangericht, wat de noodzaak verklaart om op dat moment een nieuw schilderij, naar alle waarschijnlijkheid een altaarstuk, te bestellen. Er zijn momenteel in de kerk twee altaarstukken waarin een schilderij pronkt. Het rechter zij-altaar toont een Kruisafneming naar P.P.

Rubens. Rubens is geboren in 1577, het is dus uitgesloten dat Trossure omstreeks 1570 een doek zou hebben geschilderd naar een werk dat pas veel later, in 1614 namelijk, werd gecreëerd. Blijft dan het altaarstuk in de linker zijbeuk dat de bekroning van Maria voorstelt (foto). En hiervoor konden we rekenen op Robert Pintelon die bereid gevonden werd het

schilderij te komen onderzoeken en er een expertiseverslag vanop te stellen.

Expertiseverslag van 13 augustus 2008.

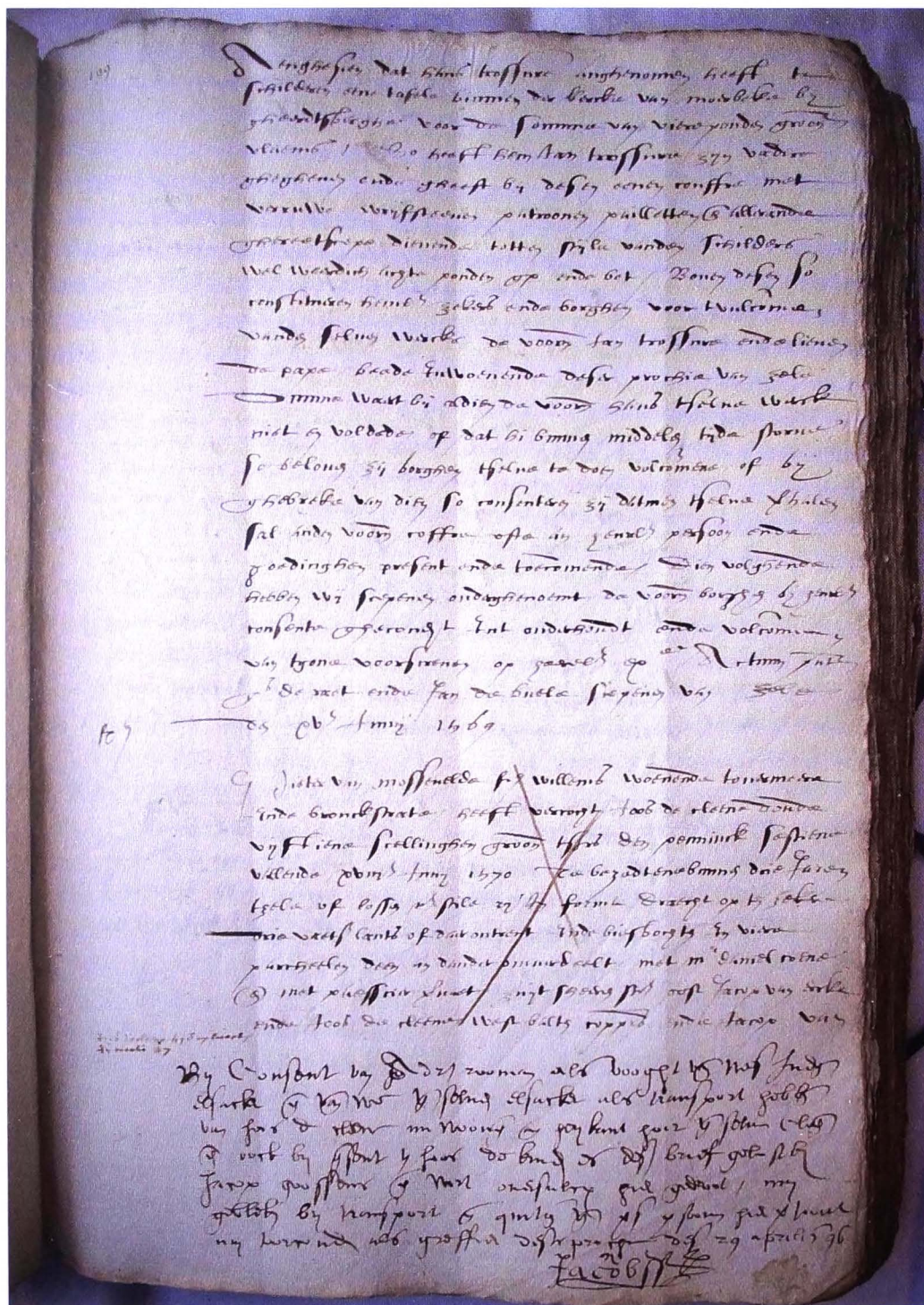
“De Bekroning van Maria” (Doek, 1,38 x 1,08 m.).

Herstelling gefinancierd door de

Transcriptie

Aenghesien dat Hans Trossure anghenomen heeft te schilderen eene tafele binnen der kercke van Moerbeke bij Gheerdttsberghe voor de somme van viere ponden grooten vlaems, so heeft hem Jan Trossure zyn vadere ghegheven ende gheeft bij desen eenen couffre met verwe, wrijfsteenen, patroonen, pailletten ende allerhande ghereetscepe dienende totten stijle van den schilders, wel weerdig achte ponden op ende bet. Boven desen so constitueren hemlieden zekere ende borghen voor toulcomen vanden selven wercke de voorn(oemde) Jan Trossure ende Lieven de Pape beede inwoenende deser prochie van Zele omme waert bij aldien de voorn(oemde) Hans tselve werck niet en voldede of dat hi binnen middelen tijde storve, so beloven zij borghen tselve te doen volcomene of bij ghebreke van dien so consenteren zij datmen tselve verhalen sal anden voorn(oemden) couffre ofte an heurl(ieden) persoon ende goedinghen present ende toecomende. Dien volghende hebben wij scepenen onderghenoemt de voorn(oemde) borghe bij heurl(ieder) consente gecon(?)t (*) int onderhoudt ende volcomene van tgene voorscreven op heurl(ieder) ede. Actum put Gillis de Raet ende Jan de Buele scepenen van Zele den XVden Junij 1569.

(*) staat waarschijnlijk voor geconsigneerd.

familie Felix van Vaerenberg. Vermoedelijk daterend uit de eerste helft van de 17^e eeuw. Invloed van de Antwerpse School. Rechts : God de Vader met aardbol. De anatomie en het gewaad zijn goed geschilderd, evenals de plooienvol in het kleed van Maria. De handen hebben een bepaalde decoratieve elegantie. Links : De Christusfiguur, waarvan de inplanting van de schouder juist anatomisch bestudeerd is. De fysionomie van Christus is ietwat vlak van uitvoering, misschien wel om de mystieke uitstraling te behouden. De zittende houding van de Christusfiguur is verloren gegaan in de plooiën, die onhandig geschilderd zijn, maar waarin toch de typische beweging te zien is , kenmerkend voor dit genre van schilderijen uit de 17e eeuw. Deze hadden toch een decoratieve, verhalende functie. Alle engelkopjes, behalve één , zijn eerder als versiering bedoeld. Als kerkschilderij is dit niet slecht, maar toch geen meesterwerk.

Overigens brengt de Geschiedenis verduidelijkende feiten aan het licht uit een totaal andere hoek. De huidige kerk, toen nog zonder zijbeuken, is in 1589 door mensen uit Lessen platgebrand omdat protestanten er zich hadden verscholen. Het is dus op zijn zachtst gezegd zeer onwaarschijnlijk dat een schilderij dergelijke verwoesting zou hebben overleefd. De kerk werd heropgebouwd doch het was pas in het begin van de 17de eeuw dat de linker- en rechter zijbeuk eraan werden toegevoegd. ⁽⁶⁾

Besluit

Op grond van al wat hier is uiteengezet, kan met zekerheid worden gesteld dat het doek *De Bekroning van Maria* niet het werk is van Hans Trossure.

"De Bekroning van Maria" (Doek, 1,38 x 1,08 m.). Vermoedelijk daterend uit de eerste helft van de 17^e eeuw. Onze-Lieve-Vrouw Hemelvaartkerk, Moerbeke.

⁽⁶⁾ L. DE COCK, G. VAN BOCKSTAELE, A.-M. VANDEN HERREWEGEN, *Moerbeke-Atembeke. Dit dorp, ik weet nog hoe het was...*, Geraardsbergen, 1983, p.4.